

Kultura starověkého Blízkého východu 2

(KBS/KSBV2)

Kateřina Šašková, LS 2015



PRÁVO A SOUDNICTVÍ

ZÁKONY

ASÝRIE A CHALDEJE

Pokračovatelé Chammurapiho

JOSEF KLÍMA

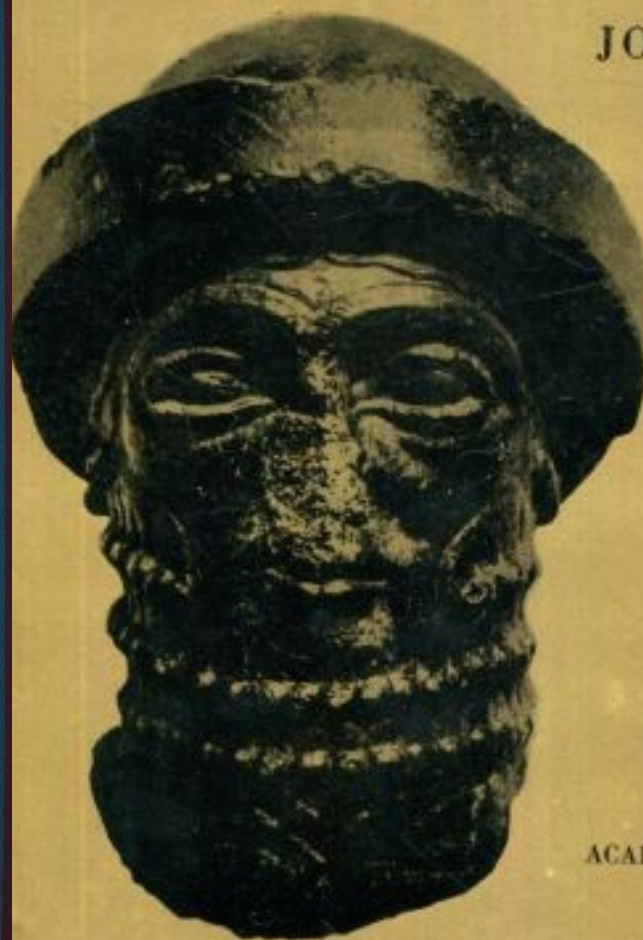
ACADEMIA



Nejstarší zákony lidstva

*Chammurapi
a jeho
předchůdci*

JOSEF KLÍMA



ACADEMIA / PRAHA

ZÁKONY

- * informace o právních poměrech

- ⇒ zápisy ze soudních jednání, smlouvy a královské výnosy
- ⇒ od konce 3. tis. př. n. l. **zákoníky**

- * důsledné uplatňování v soudních řízeních **neprokázáno**

- * vydávány **vládci** s odvoláním na „**vůli božstev**“

(**Utu/Šamaš, An/Anu, Enki/Ea, Nanna/Sîn**)

- * **král** – považován za pozemského strážce základních morálních a etických principů

- * z **formálního hlediska** – **kazuistický** výklad („jestliže ..., potom ...“), nebo **nařizující** výrok

- * dotýkaly se **nejdůležitějších oblastí společenského života** – zabývaly se institucí manželství, adopcí, dědictvím, majetkovým právem, vlastnictvím i nakládáním s pozemkovým majetkem, smluvním právem, trestním právem v souvislosti s poškozením zdraví nebo smrtí, pomluvou, křivým obviněním, krádeží, znásilněním nebo incestem

SUMERSKÉ ZÁKONÍKY

* **Uruinimgina (Urukagina)**

⇒ **nejstarší** dosud známý mezopotamský soubor právních úprav

⇒ **Lagaš** – 24. st. př. n. l.

* **Gudea**

⇒ reformní části oslavného hymnu na hliněných válcích

* **Ur-Nammu /Šulgi**

⇒ **III. dynastie z Uru**

⇒ **nejstarší zákoník**

⇒ prolog, zákony, epilog

* **Lipit-Ištar**

⇒ **Isin** – 20. st. př. n. l.

⇒ tzv. „**sumerský kodex**“ – zatím se ho nepodařilo zcela rekonstruovat



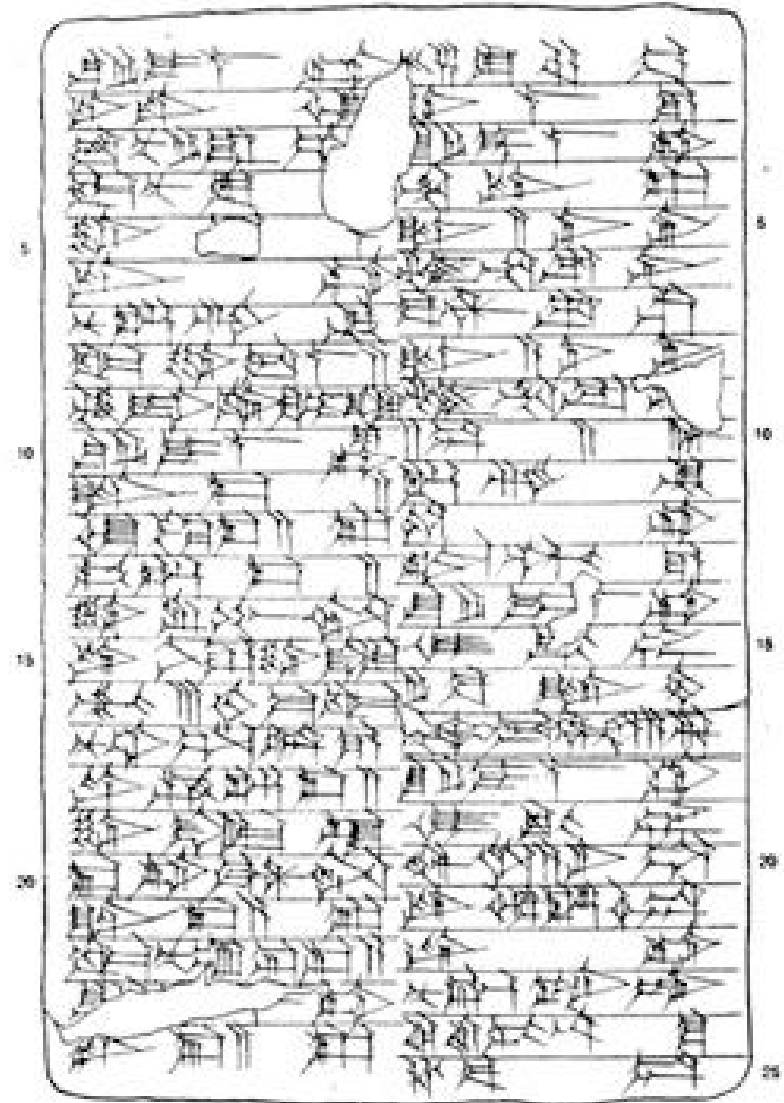
Uruinimginův (Urukaginův text
(Lagaš)



Gudea, Cylinder A a B (MNB 1511 a MNB 1512, Louvre, Paris)



Ur-Nammu/Šulgi (BM 54722, British Museum, London)



Lipit-Ištar

(CBS 8284, University of Pennsylvania Museum of Archaeology and Anthropology)

AKKADSKÉ ZÁKONÍKY

- * *Zákony z Ešnunny*

- ⇒ nejstarší akkadsky psaný zákoník

- * *Ḫammu-rapiho zákoník*

- ⇒ prolog

- ⇒ vlastním zákoník – 282 paragrafů

- ⇒ epilog

- * *středoasyrské zákony*

- ⇒ **Tiglatpilesar I.**

- ⇒ tabulka A – „Právní zrcadlo asyrské ženy“

- * *harémové edikty*

- ⇒ edikty od dob **Aššur-uballiṣa I.** po **Tiglatpilesara I.**

- ⇒ sepsány za **Tiglatpilesara I.**



Ḫammu-rapi

***Stéla starobabylónského krále
Hammu-rabiho***
(Súsy; Sb 8, Louvre, Paris)





***středoasyrské zákony, tabulka A „Právní zrcadlo asyrské ženy“
(VAT 10000, Vorderasiatisches Museum, Berlin)***

SOUDNICTVÍ

- * zákoníky a normativní texty jen **jedním z pramenů práva** – významným pramenem **zvyky a obyčeje**
 - ⇒ zákoníky spíše **pomoc v případech**, kdy byly zvyky a obyčeje neúčinné
- * **výkon spravedlnosti** – vedle **profesionálních soudců** (jejich výskyt v pramenech nerovnoměrný) také **stařešinové, otcové rodin a strážci obyčejů, hodnostáři a členové státní správy** (např. správci provincií)
 - ⇒ možnost obrátit se ke **králi** – ve skutečnosti ale zasahoval poměrně zřídka
- * **trvalé soudní dvory** asi neexistovaly, místo soudu se zřejmě měnilo (brána nějaké správní budovy nebo chrámu)
- * **soudní řízení** různá – někdy žaloba, jindy stíhání z moci úřední
- * na soud se mohl obrátit **každý** – jen **nezletilé děti** musely být zastupovány

SOUDNICTVÍ

* ***komise hodnostářů*** nebo ***soudců*** pověřených prozkoumáním a vyhodnocením faktů

⇒ soudy vyžadovaly hmotné ***důkazy***, ***svědectví***, ***přísahu*** při božstvech či ***boží soud*** (ordál) v řece

* ***tresty***

⇒ ***peněžitě*** (ve stříbře), i princip ***odvety***, ***tělesné tresty*** (zmrzačení, trvalé poškození zdraví), ***vyhnanství***, ***trest smrti***

⇒ výkon trestu ve ***vězení*** zatím ***není spolehlivě doložen***

KONEC